

Forslag

til

Lov om friskoler og private realskoler m. v.

Fremsat den 6. februar 1970 af *undervisningsministeren*.

Kapitel 1. Almindelige bestemmelser.

§ 1. Friskoler er private skoler, der giver en undervisning i 1.-7. skoleår, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. De kan efter reglerne i lov om folkeskolen omfatte børnehaveklasser i tilknytning til 1. skoleår samt 8.-10. klasser.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde godkende, at en friskole henviser sine elever til undervisning i 6. og 7. skoleår ved en anden privat skole efter aftale med denne.

Stk. 3. Skoleåret begynder den 1. august.

§ 2. Private realskoler består af en 3-årig realafdeling efter reglerne i lov om folkeskolen. De kan i tilknytning hertil give undervisning inden for 1.-7. skoleår efter § 1, stk. 1, og efter reglerne i lov om folkeskolen omfatte børnehaveklasser i tilknytning til 1. skoleår samt 8.-10. klasser.

Stk. 2. Skoleåret begynder den 1. august.

§ 3. Private realkursus forbereder til realeksamen efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Undervisningsministeren fastsætter betingelserne for optagelse på kursus og for at kunne indstilles til eksamen.

§ 4. Friskoler og private realskoler kan efter de regler, der er fastsat herom for folkeskolen, indrette specialundervisning på hold eller som enetimer eller i særlige tilfælde med undervisningsministerens godkendelse i specialklasser. Skolerne kan endvidere henvise elever til specialundervisning ved en anden privat skole eller ved hjemstedskommunens

skolevæsen. Kommunen skal yde vederlagsfri specialundervisning og skolepsykologisk bistand inden for de rammer, der er fastsat i skoleplanen.

Stk. 2. Friskoler og private realskoler kan efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, påtage sig undervisning i hjemmet af elever, som midlertidigt på grund af sygdom eller invaliditet ikke kan følge skolens almindelige undervisning.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse for elever i 1.-10. klasse og realafdelingen ved private gymnasieskoler.

§ 5. Oprettelse af en friskole skal anmeldes for skolekommissionen i den pågældende kommune — i København for skoledirektionen — med angivelse af, hvem der skal lede skolen, og hvilke lokaler den skal benytte.

§ 6. Anerkendelse af en privat realskole og et privat realkursus meddeles af undervisningsministeren under følgende betingelser:

- 1) Skolens (kursus') leder og lærere skal have en fyldestgørende uddannelse.
- 2) Skolen (kursus) skal råde over egnede lokaler og fornødent udstyr.
- 3) Skolens (kursus') undervisningsplan skal være godkendt af undervisningsministeren.

Stk. 2. Anerkendelse kan gives for et bestemt antal år.

§ 7. Undervisningsministeren kan meddele lederne af skoler og realkursus ret til at afholde eksaminer og statskontrollerede

prøver i samme omfang som i folkeskolen og til at udstede beviser herfor.

Stk. 2. For dem, der ønsker at gå op til realeksamen uden at kunne indstilles som elever ved eksamensberettigede skoler eller kursus, afholdes eksamen ved en af ministeren nedsat eksamenskommission.

Kapitel 2. Tilsyn.

§ 8. Det offentlige tilsyn med klasser fra 1.-7. skoleår ved en friskole, en privat realskole og en privat gymnasieskole kan varetages af en stedlig tilsynsførende, valgt af forældrene til disse klassers elever.

Stk. 2. Beslutning om at vælge en stedlig tilsynsførende træffes på et forældremøde, hvortil alle elevernes forældre har adgang, og hvortil der indkaldes skriftligt med mindst 3 ugers varsel. Valget af den tilsynsførende, der ikke må tilhøre skolens forældrekræds, gælder for 4 år og er kun gyldigt, såfremt mindst halvdelen af de fremmødte har stemt for valget af den pågældende. Den tilsynsførende skal godkendes af undervisningsministeren efter indhentet udtalelse fra amtsrådet.

Stk. 3. Såfremt der ikke vælges og godkendes en stedlig tilsynsførende, varetages det offentlige tilsyn af skolekommissionen — i København af skoledirektionen. Skolekommissionen kan beskikke et af sine medlemmer til at udøve tilsynet på kommissionens vegne. I København kan skoledirektionen beskikke skoledirektøren eller en af vice-skoledirektørerne til at udøve tilsynet på skoledirektionens vegne.

§ 9. Undervisningsdirektøren for folkeskolen og seminarierne er undervisningsministerens tilsynsførende med de private realskoler og de private gymnasieskoleres realafdelinger, med 8.-10. klasser ved disse skoler og ved friskolerne samt med realkursus.

§ 10. Det offentlige tilsyn efter § 8 omfatter:

- 1) elevernes standpunkt i skriftlig og mundtlig dansk, skrivning og regning,
- 2) skoleforsømmelserne og
- 3) skolens sundhedsforhold.

Stk. 2. Skønnes det, at elevernes standpunkt i skriftlig og mundtlig dansk, skriv-

ning eller regning ikke står mål med, hvad der måtte antages at ville være opnået i folkeskolen, skal dette meddeles skolens styrelse. Den tilsynsførende sætter en frist på mellem 3 måneder og 1 år til forbedring af forholdene. Viser undervisningen sig stadig efter fristens udløb mangelfuld, indberetter den tilsynsførende sagen til skolekommissionen — i København skoledirektionen — der efter at have ladet skolens undervisning prøve afgør, om børnene skal indskrives i en anden skole. Den tilsynsførende kan henstille til skolens leder, at en elev modtager specialundervisning, såfremt dette skønnes nødvendigt.

Stk. 3. Det påhviler skolens leder at drage omsorg for, at der føres forsømmelseslister over eleverne. Forsømmelseslisterne skal forelægges den tilsynsførende, når denne ønsker det. Viser det sig, at forsømmelserne giver grund til påtale, kan den tilsynsførende indkalde de forsømmende elever forældre til et møde, hvor de skal afgive forklaring om grunden til forsømmelserne. I dette møde deltager skolens styrelse samt skolens leder.

Stk. 4. Tilsynet med skolens sundhedstilstand skal foretages efter reglerne i kommunens sundhedsvedtægt og omfatter lokalerne rumfang og belysning i forhold til det børnetal, der anbringes i hvert lokale, renholdelsen og toiletforholdene. Findes disse forhold ikke tilfredsstillende, afgiver den tilsynsførende indberetning til skolens ledelse, og er manglerne ikke rettet inden en af tilsynet fastsat frist, dog højst et halvt år, anmeldes sagen til den pågældende embedsløge.

Stk. 5. Det påhviler skolens leder at tilstille skolekommissionen — i København skoledirektionen — en fortegnelse pr. 1. september over alle undervisningspligtige børn, der er indmeldt i skolen.

§ 11. Tilsynet med skolens virksomhed i øvrigt og ansvaret for, at der i alle folkeskolens fag gives en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, påhviler skolens forældrekræds, der selv træffer beslutning om, på hvilken måde tilsynet skal udøves.

Stk. 2. Der skal årligt til undervisningsministeren gives beretning om skolens for-

hold, hvorved det godtgøres, at den underviser sine elever gennem hele den undervisningspligtige alder, og at dens undervisning står mål med, hvad der almindeligt kræves i folkeskolen. Undervisningsministeren fastsætter regler for beretningens affattelse. Endvidere skal der indsendes de statistiske oplysninger, der måtte blive forlangt.

Kapitel 3. Tilskud.

§ 12. Til friskoler og anerkendte private realskoler og realkursus ydes statstilskud under følgende betingelser:

1) Skolerne har følgende elevtal:

a) *1.-7. årgang*: Som gennemsnit af de seneste tre finansår mindst 10 elever pr. klasse og mindst 20 elever i alt. En fuldt udbygget skole skal have mindst 2 klasser. Kravet om mindst 20 elever i gennemsnit gælder fra og med det andet skoleår, i hvilket en skole har været i virksomhed.

b) *Børnehaveklasser*: Mindst 10 elever pr. klasse hvert finansår.

c) *8.-10. årgang og kursusklasser på private realkursus*: Som gennemsnit af de seneste tre finansår mindst 12 elever pr. klasse i 8. og 9. årgang og mindst 8 pr. klasse i 10. årgang. Beregningen af elevtallet foretages under ét for 1. og 2. realklasse samt 8. og 9. klasse og for 3. realklasse og 10. klasse. Kursusklasser på private realkursus skal som gennemsnit af de seneste tre finansår have mindst 12 elever pr. klasse. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde fravige disse elevtalskrav.

2) Ledere og lærere lønnes efter de regler, der gælder for aflønning i den offentlige skole. Undervisningsministeren fastsætter efter forhandling med ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen de nærmere bestemmelser herom samt om aflønning af inspektion på kostafdelinger.

3) Ledere og lærere er medlemmer af vedkommende pensionskasse, medmindre det over for undervisningsministeren godtgøres, at der på anden måde er sikret dem en passende pension.

4) Skolerne og kursus følger tilsynets anvisning.

5) Skolepengene ikke skønnes urimeligt høje.

Stk. 2. Det er en betingelse for at yde tilskud til renter af lån med pant i skolens (kursus') faste ejendomme, at lånet er godkendt af undervisningsministeren med virkning for tilskudsgrundlaget.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om nedsættelse af tilskud, såfremt en skole ikke opfylder de i stk. 1, 1) nævnte krav om elevtal i skolernes enkelte afdelinger.

Stk. 4. Tilskud til vikarudgifter kan ydes gennem en vikarkasse, hvis vedtægter godkendes af undervisningsministeren.

Kapitel 4. Hjemmeundervisning.

§ 13. Forinden hjemmeundervisning for undervisningspligtige børn påbegyndes, skal den, til hvis husstand barnet hører, og som er ansvarlig for, at barnet modtager fyldestgørende undervisning, jfr. lov om folkeskolen § 44, skriftligt over for skolekommissionen — i København skoledirektionen — erklære selv at ville sørge for dets undervisning.

Stk. 2. Denne erklæring skal indeholde oplysning om, hvilke børn der skal deltage i undervisningen, børnenes fødselsdato, i hvilket hjem undervisningen skal foregå, og hvem der skal forestå undervisningen. Gives erklæringen af andre end dem, der har forældremyndigheden over barnet, skal den tiltrædes af disse, jfr. lov om folkeskolen § 45, stk. 2.

§ 14. Skolekommissionen — i København skoledirektionen — fører tilsyn med de hjemmeunderviste børns undervisning. Skolekommissionen — i København skoledirektionen — eller et af dens medlemmer, der udpeges dertil, har ret til i hjemmet årligt at lade afholde en prøve i skriftlig og mundtlig dansk, skrivning og regning til konstatering af, om undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Den, der har undervist børnene, skal lede prøven efter aftale med skolekommissionen (skoledirektionen). Skønnes undervisningen ikke forsvarlig, meddeles det hjemmet, at der vil blive afholdt en ny prøve efter 3 måneders forløb, og at børnene, hvis undervisningen stadig er mangelfuld, vil blive henvist til undervisning i en skole. Når skolekommissionen — i København skoledirektionen — skønner, at undervis-

ningen er forsvarlig, kan den fritage hjemmeunderviste børn for dette tilsyn.

Kapitel 5. Efterlønskassen.

§ 15. Efterlønskassen for lærere i friskolen og efterskolen udreder pension til ledere og lærere i overensstemmelse med efterlønskassens vedtægter, der stadfæstes af undervisningsministeren og ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen.

Kapitel 6. Ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.

§ 16. Loven har virkning fra 1. april 1970.

Stk. 2. Skoler, som kun underviser børn i 1.-7. skoleår, som siden den 1. april 1967 har haft mindst 15 elever i gennemsnit årligt, og som ikke ved lovens ikrafttræden opfylder kravene i § 12, stk. 1, 1), bevarer, for så vidt angår kravet om elevtal, retten til tilskud, så længe de fortsat har mindst 15 elever i gennemsnit pr. finansår. Såfremt en sådan skole drives af en selvejende institution eller af en forældrekræds, og den har oppebåret tilskud gennem en længere årrække, vil der fortsat kunne ydes den tilskud, når blot det gennemsnitlige elevtal er 10 pr. finansår.

Stk. 3. Skoler og kursus, der har begyndt deres virksomhed efter den 1. april 1967, betragtes for tiden indtil 1. april 1970 med hensyn til kravet om elevtal som tilskudsberettigede, såfremt de i de år, hvor de har

været i virksomhed, har haft i gennemsnit mindst 15 elever i hovedskolen eller mindst 10 elever pr. klasse i realafdelingen, medmindre undervisningsministeren for realafdelingen har godkendt mindre afvigelser.

Stk. 4. Undervisningsministeren bemyndiges for tiden indtil 1. august 1975 til at fravige kravet om mindst 10 elever pr. klasse i 1.-7. årgang for de i stk. 2 og 3 nævnte skoler.

Stk. 5. Private realskoler, hvis leder den 1. april 1970 har ret til at afholde realeksamen, betragtes som anerkendte, indtil eksamensretten skal fornys.

Stk. 6. De stedlige tilsynsførende, der er i virksomhed den 1. april 1970, betragtes som valgt for tiden indtil 1. august 1971.

§ 17. Følgende bestemmelser ophæves:

- 1) Lov om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler, jfr. lovbekendtgørelse nr. 161 af 9. april 1963.
- 2) Lov nr. 202 af 16. juni 1962 om statstilskud til private realskoler.
- 3) Lov om private tysksprogede skoler, tysksproget hjemmeundervisning i de sønderjyske landsdele, jfr. lovbekendtgørelse nr. 237 af 13. juni 1952.

§ 18. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lovbestemmelserne om friskoler, private realskoler, private realkursus, private tysksprogede skoler i de sønderjyske landsdele samt om hjemmeundervisning findes i følgende love:

1. Lov nr. 416 af 12. juli 1946 om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler, jfr. lovbekendtgørelse nr. 161 af 9. april 1963.
2. Lov nr. 202 af 16. juni 1962 om statstilskud til private realskoler, og for såvidt angår private realkursus tekstanmærkning på de årlige fi-

nanslove. I cirkulære af 25. marts 1964 om realeksamen ved statsanerkendte kursus har undervisningsministeriet fastsat regler om anerkendelse, tilskudsbetingelser m. v.

3. Lov nr. 412 af 12. juli 1946 om private tysksprogede skoler, tysksproget undervisning m. m. i de sønderjyske landsdele, jfr. lovbekendtgørelse nr. 237 af 13. juni 1952.

De pågældende love samt cirkulæret af 25. marts 1964 er optaget som bilag til nærværende lovforslag i den form, de fremtræder efter senere ændringer. Lovene indeholder de nærmere regler om undervisningen, tilsynet m. v. samt tilskudsbetin-

F. t. l. om friskoler og private realskoler m. v.

gelserne. De har endvidere indeholdt bestemmelser om statstilskud og statslån, men disse bestemmelser er ophævet, jfr. nedenfor. En række bestemmelser i folkeskolelovens kap. 2 om undervisningens ordning og omfang gælder direkte for de private realskoler og de private realkursus og er underforstået for friskolerne, herunder de private eksamensskolers hovedskoler, samt for hjemmeundervisningen, idet eleverne i undervisningspligtig alder eller børn, som modtager hjemmeundervisning, skal have en undervisning, som står mål med den undervisning, der almindeligvis kræves i folkeskolen.

Ved lov nr. 337 af 18. juni 1969 om statsstøtte til visse private skoler, der trådte i kraft den 1. august 1969, blev der gennemført nye og ensartede regler om statstilskud og statslån til bl. a. friskolerne, de private realskoler og de private tysksprogede skoler i de sønderjyske landsdele. Loven gælder endvidere for de private realkursus. Samtidig ophævedes ved lovene nr. 341, 342 og 343 af samme dato de hidtil gældende bestemmelser om statstilskud m. v. i de tre foran nævnte skolelove.

Gennemførelsen af loven om statsstøtte til visse private skoler og af de nye tjenestemandsløve har gjort det nødvendigt at foretage en gennemgang af reglerne i de enkelte love bl. a. med henblik på tilskudsbetingelserne og på en tilpasning af lærernes aflønning til det nye lønsystem, således som der vil blive gjort rede for under de specielle bemærkninger. Man har herved fundet det hensigtsmæssigt at samle bestemmelserne om friskoler og private realskoler, hvis klassetrin — ligesom de tilsvarende klasser i de private gymnasieskoler — svarer til de af folkeskolen omfattede, i én lov, som tillige indeholder reglerne om private realkursus og om hjemmeundervisning. Samtidig foreslås en række bestemmelser ajourført.

De vigtigste ændringer, som lovforslaget indeholder er følgende:

1. De siden 1946 gældende særregler om undervisning i de private, tysksprogede skoler og tysksproget hjemmeundervisning i de sønderjyske landsdele foreslås ophævet, således at der for denne undervisning fremtidig kommer til at gælde samme bestemmelser som for de øvrige skoler og for anden hjemmeundervisning.
2. Den nuværende adgang for en friskole til ved godkendt overenskomst at henvise sine elever til undervisning i en anden privat skole i det 7. skoleår foreslås udvidet til også at omfatte elever i det 6. skoleår.
3. Der foreslås indført regler om specialundervisning.

4. Der foreslås indført regler om anerkendelse af private realskoler, der i det væsentlige svarer til de nugældende regler for meddelelse af eksamensret.

5. De tilsynsregler, som hidtil har været gældende for friskoler, foreslås udvidet til også at omfatte hovedskolens 1.-7. årgang ved de private realskoler og de private gymnasieskoler.

6. Der foreslås indført ministerielt tilsyn med de private skolers 8., 9. og 10. klasser.

7. Reglerne om muligheden for at vælge en stedlig tilsynsførende til at varetage det offentlige tilsyn med skolerne foreslås ændret, bl. a. således at afgørelsen af, hvorvidt tilsynet skal indrettes på denne måde, alene beror på forældre-kredsen.

8. Tilskudsbetingelserne for skolerne foreslås ændret, navnlig for så vidt angår kravene til elevtal og til aflønning af lærerne.

Økonomiske konsekvenser.

Som følge af de ændrede regler om lønninger til bl. a. folkeskolens tjenestemænd efter loven om tjenestemandslønninger m. m. af 18. juni 1969 vil der ske en forhøjelse af de private skolers udgifter til lærerlønninger. Statens merudgifter hertil er for finansåret 1970-71 beregnet til ca. 4 mill. kr.

*Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.**Til kapitel 1. Almindelige bestemmelser.**Til §§ 1-2.*

Efter friskolelovens § 1 er en friskole en privat skole, der underviser sine elever gennem hele den undervisningspligtige alder og giver en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, men som ikke forbereder til nogen statskontrolleret eksamen eller er øvelsesskole ved et seminarium. Udviklingen har ført med sig, at friskoler kan få en overbygning i form af en 3-årig realafdeling og/eller 8. hovedskoleklasse samt 9. og 10. klasser. Endvidere har de som en forsøgsordning opnået adgang til at oprette børnehaveklasser.

Lovgivningen har ikke hidtil givet en definition af, hvad der skal forstås ved private realskoler. I praksis fordres, at disse skoler har en 3-årig realafdeling, i hvilken eleverne optages fra hovedskolens 7. eventuelt 8. klasse. Flertallet af de private realskoler har foruden realafdelingen en fuldt udbygget hovedskole. Nogle få skoler har imidlertid i overensstemmelse med den tidligere gældende skoleordning, hvor eksamensskolen bestod af en 4-årig eksamensmellemskole og en 1-årig realklasse, kun 6. og 7. hovedskoleklasse knyttet til den

3-årige realafdeling. Mange private realskoler har 8.-10. klasser, og en del har ligesom friskolerne opnået godkendelse af, at der som en forsøgsordning indrettes børnehaveklasser. Selv om forskellen mellem de to skoleformer således i tidens løb er udvisket, har man dog ikke på nuværende tidspunkt fundet det rigtigt at ændre de hævdvundne betegnelser.

En friskole er således også efter forslaget en privat skole, som giver en undervisning i samtlige første 7 skoleår, som står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Dette svarer til det krav, der efter grundlovens § 76 stilles for så vidt angår børn, der ikke undervises i folkeskolen.

I overensstemmelse med den udvikling, som har fundet sted, og som har fundet udtryk i den gældende friskolelov, foreslås det, at friskolerne kan udbygges med 8.-10. klasser, men at dette skal ske efter reglerne i folkeskoleloven. Dette betyder bl. a., at elever i disse klasser på private skoler, som ønsker at gå op til prøver efter afslutningen af undervisningen i 9. og 10. klasse, har ret hertil, og at skolerne således har pligt til at sørge for prøvernes afholdelse.

Man har fundet det rimeligt at fastslå, at skoleåret ligesom i folkeskolen begynder den 1. august for skoler og kursus, der jo alene forbereder til realeksamen følger dette allerede af eksamenstermi-nerne.

Det foreslås endvidere, at skolerne — uden at det skal godkendes som forsøgsundervisning — kan udbygges med børnehaveklasser. Det vil dog være en forudsætning for oprettelse af børnehaveklasser, at disse indrettes i tilknytning til 1. klasse i en friskole, som er i virksomhed, og at børnehaveklasserne indrettes efter de samme regler, som gælder for de tilsvarende klasser i folkeskolen.

Reglerne om 8.-10. klasser og børnehaveklasser gælder også for de private realskoler og de private gymnasieskoler. Hovedskoleklasserne for 1.-7. årgang ved disse skoler skal være oprettet i direkte tilknytning til realafdelingen, således at disse som hidtil kan bestå af en 6. og 7. årgang, men ikke af f. eks. 1.-4. årgang samt en realafdeling.

Særreglerne for de private tysksprogede skoler i de sønderjyske landsdele foreslås ophævet, således at disse ligestilles med private skoler i øvrigt. Kravene til de tysksprogede skoler med hensyn til undervisningen i skriftlig og mundtlig dansk, skrivning og regning svarer i øvrigt allerede efter de gældende regler til dem, der stilles til danske friskoler.

Den hidtidige adgang for en friskole til med undervisningsministerens godkendelse at kunne ind-

gå aftale med en anden friskole om at henvise sine elever til undervisning i det 7. skoleår foreslås udvidet til at omfatte elever også i 6. skoleår. Hensigten hermed er at gøre det muligt for nationale og religiøse mindretalsskoler at samle eleverne i hovedskolens to ældste klasser på enkelte, som regel større skoler, som bedre end en mindre skole kan opfylde de krav til undervisningen, der stilles i disse klasser. Bestemmelsen udelukker ikke, at private skoler indgår aftaler, som ikke skal godkendes af undervisningsministeren, med andre private skoler eller eventuelt kommuner om undervisning i enkelte fag i de pågældende skoler. Der vil i så fald kunne blive tale om visse befodringsudgifter. Man har imidlertid ikke fundet grundlag for hverken i disse tilfælde eller i øvrigt, hvor elever i private skoler har lang skolevej, at indføre bestemmelser om, at staten skal deltage i udgifterne til deres befodrning. Man vil imidlertid finde det rimeligt, om hjemstedskommuner yder tilskud hertil i samme omfang som til elever i folkeskolen, jfr. folkeskolelovens § 50. Man mener ikke at kunne pålægge kommunerne en pligt hertil, idet det må anses for naturligt, at kommunerne foretager en konkret vurdering af befodringsudgiften, inden den yder sit tilskud hertil.

Til § 3.

Private realkursus har ikke tidligere haft et særskilt lovgrundlag, men har oppebåret tilskud med hjemmel på de årlige finanslove.

Kursernes elevklientel kommer ikke umiddelbart fra hovedskolens 7. klasse, da det efter gældende regler kræves, at eleverne tidligst kan optages på kurserne ét år efter undervisningspligtens ophør. De private realkursus er 1.-, 2.- eller 3-årige. Disse bestemmelser tænkes fortsat opretholdt blandt de betingelser, som det foreslås, at ministeren bemyndiges til at fastsætte.

Til § 4.

Undervisningsministeriets udvalg vedrørende handicappede unges deltagelse i fortsat undervisning i og ud over folkeskolen har i sin betænkning (nr. 494/1968 kap. 3) henstillet, at der i friskoleloven optages en bestemmelse svarende til folkeskolelovens § 2, stk. 2, hvorefter der pålægges friskolerne pligt til at give eleverne specialundervisning, dog således at skolepsykologisk rådgivning og specialundervisning, hvortil udgifterne i væsentlig grad overstiger, hvad der er almindeligt til undervisning af den pågældende art, dersom forældrekræden fremsætter ønske derom, varetages af det kommunale skolevæsen. Udvalget har endvidere henstillet, at

det pålægges kommunerne på begæring af forældre-kredsen at varetage specialundervisningen og den skolepsykologiske rådgivning for elever ved friskoler i de tilfælde, hvor skolen ikke kan påtage sig specialundervisning af vedkommende elev.

For så vidt angår private realskoler og realkursus har udvalget anført, at der, selv om der ikke består nogen pligt til at give specialundervisning for elever i realskoler og på realkursus, efter de allerede gældende regler om tilskud til lønninger er mulighed for at gennemføre specialundervisning. Udvalget har herefter, idet der er henvist til dets stilling til de tilsvarende spørgsmål ved friskolerne, henstillet, at der åbnes mulighed for at etablere et samarbejde mellem de private realskoler og realkursus og vedkommende kommunale skolevæsen.

Man er imidlertid betænkelig ved at stille et ubetinget krav om, at der skal etableres specialundervisning på private skoler i samme omfang, som det kræves i folkeskolen. Dette ville bl. a. have til følge, at de private skoler skulle etablere klasser også for handicappede, som skal have al deres undervisning som specialundervisning, d. v. s. at disse elever kun i ringe grad vil kunne deltage i livet i den private skole. Hertil kommer de store udgifter, der er forbundet med denne undervisning. Man finder det derfor mere rimeligt, at undervisning af denne art henvises til folkeskolen. Derimod finder man, at private skoler skal have ret til at give specialundervisning i form af f. eks. støtteundervisning på hold eller i enetimer efter samme regler, som gælder for folkeskolen.

Det foreslås endvidere, at en privat skole kan henvise sådanne elever til en anden privat skole, samt at folkeskolen i hjemstedskommunen får pligt til at yde elever fra private skoler vederlagsfri specialundervisning inden for de rammer, som er fastsat i kommunens skoleplan. Det forudsættes altså herved, at elever fra private skoler får den samme specialundervisning som folkeskolens elever.

Enkelte private skoler har truffet aftale med skolepsykologer om, at disse virker som konsulenter for specialundervisningen på vedkommende private skole. I forslaget til lov om styrelse af det kommunale skolevæsen m. v. er det i § 59 foreslået, at ledende skolepsykologer, der ansættes i én eller flere kommuner, skal stå til rådighed også for de private skoler, som er beliggende i vedkommende område. Man mener derfor, at der ikke for fremtiden vil være større behov for, at private skoler ansætter egne skolepsykologer. Man vil dog ikke udelukke muligheden herfor, bl. a. at flere private skoler i fællesskab antager skolepsykologbistand, og der vil derfor af undervisningsministeriet blive

fastsat nærmere regler for omfanget af denne bistand og for dens medregning i tilskudsgrundlaget.

Til § 5.

Bestemmelsen svarer til bestemmelsen i den nugældende friskolelovs § 2, stk. 1.

Til § 6.

Der har ikke tidligere været stillet krav om, at realafdelingen ved en privat realskole skal anerkendes af undervisningsministeren. Der har derimod været stillet stort set samme krav for meddelelse af eksamensret, som nu foreslås opfyldt for meddelelse af anerkendelse. Denne ordning svarer til, hvad der allerede nu gælder for private realkursus, og som foreslås indført for private gymnasieskoler i det i januar 1970 forelagte forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning, lov om gymnasieskoler og lov om højere forberedelseseksamen.

Kravet om anerkendelse gælder kun realafdelingen, mens der for hovedskolen i en privat realskole eller en privat gymnasieskole gælder samme bestemmelser som for friskoler, jfr. forslagets § 5.

For så vidt angår adgangen til at afholde realkursus ved private skoler er bestemmelsen i overensstemmelse med den allerede gældende ordning, jfr. folkeskolelovens § 22, stk. 8.

Realeksamen ved statsanerkendte kursus samt for privatister afholdes i henhold til folkeskolelovens § 22, stk. 9, ved en af undervisningsministeren nedsat eksamenskommission, jfr. også bekendtgørelse nr. 27 af 4 februar 1963. Ved 3- og 2-årige kursus afholdes eksamen dog i alt væsentligt efter de samme regler, som gælder for afholdelse af realeksamen ved skolerne. Det foreslås, at undervisningsministeren får adgang til at meddele også lederne af private realkursus eksamensret. Eksamensret tænkes i så fald meddelt for så vidt angår 3- og 2-årige kursus, men ikke - eller i hvert fald indtil videre ikke - for så vidt angår 1-årige kursus.

Med hensyn til de statskontrollerede prøver efter 9. og 10. klasse har man savnet regler, der også for private skoler, herunder friskoler, fastlægger de nærmere betingelser for afholdelsen af disse prøver, hvorved det bl.a. fastslås, at skolens leder har det fulde ansvar for prøvernes forløb m. v. Det foreslås derfor fastsat, at det også skal være en betingelse for at kunne afholde disse prøver, at den private skoles leder får ministerens tilladelse hertil.

Til stk. 2. Bestemmelsen om, at de, der ønsker at gå op til realeksamen uden at kunne indstilles som elever ved en eksamenberettiget skole (eller kursus), kan aflægge eksamen som privatister for

eksamenskommissionen, svarer til den efter folkeskolelovens § 22, stk. 9, allerede gældende ordning.

Til kapitel 2. Tilsyn.

Til § 8.

Lovforslagets bestemmelser om tilsyn med de private skoler, herunder undervisningen i 1.-7. årgang, er i princippet de samme, som nu er gældende for friskolerne. Man har dog ment, at afgørelsen af, hvorvidt det offentlige tilsyn skal varetages af en stedlig tilsynsførende eller af skolekommissionen — i København af skoledirektionen — bør ligge udelukkende hos forældrene. Det er derfor foreslået, at afgørelsen heraf og valget af en stedlig tilsynsførende skal ske på et forældremøde, hvortil alle forældre indkaldes skriftligt. Da alle forældre skal indkaldes og er stemmeberettigede, anser man det for tilstrækkeligt, at et flertal af de fremmødte træffer afgørelsen; uden at det skal være nødvendigt at foreskrive et kvalificeret flertal. Man har fundet det naturligt, at den stedlige tilsynsførende vælges for 4 år; der vil naturligvis intet være til hinder for, at den pågældende genvælges. Forslaget om, at den stedlige tilsynsførende ikke må tilhøre skolens forældrekreds, skyldes, at en forældrerepræsentant må betragtes som inhabil til på det offentlige vegne at føre tilsyn med skolen. Der ville også kunne opstå uheldige situationer, såfremt der blev konflikter mellem lærere og forældre og mellem forskellige forældregrupper indbyrdes.

De private tysksprogede skoler i de sønderjyske landsdele har hidtil været undergivet et rent embedsmæssigt tilsyn. Det er derfor en ny regel for disse, at de efter samme regler som de øvrige skoler kan vælge stedlig tilsynsførende.

Til § 9.

Man mener, at tilsynet med undervisningen i klasser udover 1.-7. årgang må henlægges til undervisningsdirektøren for folkeskolen og seminarierne ikke alene for realklasserne; men også for 8.-10. klasserne, da undervisningen i 8. hovedskoleklasse danner grundlag for undervisningen og de statskontrollerede prøver i 9. og 10. klasse.

Til § 10.

Tilsynets omfang med 1.-7. årgang er det samme som det, der hidtil har været fastsat for friskolerne, og som i øvrigt også svarer til det, der har været udøvet med de tysksprogede private skoler i de sønderjyske landsdele. Det foreslås nu udvidet til også at omfatte 1.-7. årgang i de private realskoler og de private gymnasieskoler.

Det er udtrykkelig fremhævet i lovbestemmelsen, at tilsynet, såfremt det skønnes nødvendigt, kan henstille til en privat skoles leder, at en elev tilbydes specialundervisning.

Til § 11.

Bestemmelsen svarer til den gældende regel i friskolelovens § 5, idet man dog har foreslået „skolens skolekreds“ erstattet af „skolens forældrekreds“. Der afgives én gang årligt beretning til undervisningsministeren om skolens forhold, herunder at skolens undervisning står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Man har fundet det hensigtsmæssigt at foreslå, at undervisningsministeren fastsætter de nærmere regler for beretningens affattelse, bl. a. for at beretningen og dens oplysninger om eventuelle henstillinger fra tilsynet om forbedring af forholdene kan indpasses i tilskudsforvaltningens arbejde, jfr. at det vil være en tilskudsbetingelse, at skolerne følger tilsynets anvisninger. Det er hensigten at udarbejde reglerne herom efter forhandling med de private skolers organisationer.

Til kapitel 3. Tilskud.

Til § 12.

Til stk. 1. Efter de gældende regler er tilskudsbetingelserne følgende for de forskellige skoleformer: *Friskoler, herunder hovedskolerne ved de private eksamensskoler.*

a. *Elevtallet* skal i de sidste 3 kalenderår eller siden en skoles oprettelse have været i gennemsnit mindst 15 elever. En skole, der drives af en selvejende institution eller en forældrekreds, og som har oppebåret tilskud gennem en længere årrække, kan dog få tilskud, såfremt der blot i gennemsnit er 10 elever.

b. *Lønninger.* Disse må ikke være lavere end begyndelseslønnen for 3. lønningsklasse efter lærerlønningsloven af 1958, og der ydes ikke tilskud til højere lønninger end efter lærerlønningslovens 4. lønningsklasse, jfr. nærmere nedenfor ad nr. 2.

c. Skolen må ikke have større elevtal til undervisning for en enkelt lærer end det for den offentlige skole fastsatte.

d. Skolen skal underkaste sig det foreskrevne tilsyn og imødekomme tilsynets krav.

Private realskoler.

a. *Eksamensret* skal være meddelt skolen, og denne skal i henhold hertil have afholdt realeksamen mindst én gang i de sidst forløbne 2 år.

b. *Elevtallet* i realklasserne skal i hvert af de foregående 3 år i gennemsnit have været mindst 10 pr. klasse. I særlige tilfælde kan ministeriet tillade mindre afvigelser.

c. *Lønninger* til ledere og lærere skal udbetales månedlig efter de for folkeskolens lærerpersonale til enhver tid gældende lønsatser, jfr. nærmere nedenfor ad nr. 2.

d. *Pensionsforhold*: Ledere og lærere skal være medlem af vedkommende pensionskasse.

e. *Vikarbetalning*: Skolen skal gennem medlemskab af en vikarkasse, hvis vedtægter er godkendt af undervisningsministeren sikre leder og lærere fri vikar i samme omfang som den offentlige skoles lærere.

Private realkursus.

a. Kursus skal være *anerkendt* af undervisningsministeriet.

b. *Elevtallet* skal udgøre mindst 10 elever pr. klasse.

c. *Lønninger*: Samme regel som ved de private realskoler, jfr. nærmere nedenfor ad nr. 2.

d. *Pension*: Samme regel som ved de private realskoler.

e. *Vikarbetalning*: Samme regel som ved de private realskoler.

Private tysksprogede skoler i de sønderjyske landsdele.

Skolerne skal underkaste sig det anordnede tilsyn og imødekomme de krav, der stilles fra tilsynets side.

Til nr. 1. Elevtal.

I folketingsudvalgets betænkning af 30. maj 1969 over forslag til lov om statsstøtte til visse private skoler m. fl. lovforslag (jfr. F. T. 1968-69: 2671, 3241, 7455, 7756; A. 3281; B. 2843; C. 929) har udvalget henstillet, at undervisningsministeren i forbindelse med den kommende lovgivning om tilskudsbetingelserne overvejer mulighederne for at skærpe de krav til elevtal, som stilles til friskolerne, navnlig når det drejer sig om nye skoler.

Udvalget bemærker samtidig, at man i øvrigt er opmærksom på den forskelsbehandling, der finder sted i tilskudsmæssig henseende af 8.-10. klasser og realklasser ved de forskellige skoleformer og mellem de to klassegrupper indbyrdes ved samme skoleform, og skal henstille, at man i forbindelse med den nævnte lovgivning i næste folketingssamling søger tilvejebragt størst mulig ensartethed på dette område.

Man har herefter foreslået, at mindstekravet til elevtallet for de første 7 årgange forhøjes fra 15 til 20 elever i gennemsnit pr. finansår, som hidtil bereg-

net over en 3-årig periode. Man foreslår samtidig indført en ny bestemmelse om et mindstekrav til elevtallet i de enkelte klasser, og man finder, at dette passende kan fastsættes til 10 elever pr. klasse som et gennemsnit af de tre seneste finansår. Dette krav vil medføre, at en skole, der ønsker at opdele eleverne i de 7 årgange i 7. klasser skal have mindst 70 elever i alt som et årligt gennemsnit over 3 finansår.

Bestemmelsen om, at en fuldt udbygget skole skal have mindst 2 klasser hænger bl. a. sammen med mindstekravet om 20 elever i alt og svarer også til folkeskolelovens § 18.

Disse bestemmelser om mindstekrav til elevtallet i de enkelte klasser vil dog ikke være til hinder for, at der kan godkendes deletimer i 1. og 2. klasse og opdeling i hold i valgfri fag i 8.-10. klasse i overensstemmelse med de for folkeskolen gældende regler. På samme måde vil den for specialklasser godkendte lavere klassekvotient for folkeskolen også kunne anvendes ved de private skoler.

Da man er opmærksom på, at de foreslåede nye elevtalskrav ikke vil kunne opfyldes af alle de nu bestående skoler, har man foreslået særlige regler for disse i § 16.

For børnehaveklasser finder man det rimeligt at stille krav om mindst 10 elever i alt som betingelse for ydelse af tilskud til disse klasser.

Kravet om, at der i gennemsnit skal være mindst 12 elever pr. klasse i 8.-10. årgang — både i realafdelingens 2 første klasser og i 8.-9. klasse — svarer til, at der efter folkeskolelovens § 12, stk. 3, skal finde en deling sted i disse årgange, når klassens elevtal overstiger 24. Når man foreslår, at de to skoleafdelingers elevtal regnes under ét pr. årgang, skyldes det et rimeligt hensyn til skolerne; der således alene behøver at tage pædagogiske hensyn ved fordelingen af eleverne i henholdsvis 8. klasse og 1. realklasse. På grund af mulighed for afgang til gymnasiet efter 2. realklasse og udgang af skolen efter 9. klasse har man foreslået, at elevtalskravet i 10. årgang nedsættes til 8 elever i gennemsnit pr. klasse. Det er samtidig foreslået, at ministeren bemyndiges til i ganske særlige tilfælde at fravige kravene for så vidt angår elevtallet i realafdelingen og 8.-10. klasse. Dette vil navnlig kunne få betydning i tilfælde, hvor en 1. realklasse eller en 8. hovedskoleklasse er begyndt med det fordrede antal elever, men hvor det f. eks. på grund af ekstraordinær stor afgang til gymnasieskolen efter afslutningen af 2. realklasse eller tilsvarende stor afgang af andre grunde efter afslutningen af 9. klasse findes rimeligt, at de elever, der er tilbage, afslutter deres uddannelse ved samme skole.

Beregningen af elevtal må under hensyn til, at tilskudsåret efter loven om statsstøtte til visse private skoler følger finansåret, mest praktisk ske på grundlag af dette.

Til nr. 2. Lønninger.

Efter loven om statstilskud til private realskoler er det en tilskudsbetingelse, at ledere af og lærere ved private realskoler lønnes efter de lønsatser, der til enhver tid er gældende for folkeskolens lærere. Skoler i København, på Frederiksberg og i Gentofte kommuner samt i kommuner, som på deres skoleplaner med undervisningsministeriets tilladelse anvender de for Københavns kommune gældende lønsatser, kan dog lade disse, noget højere lønninger indgå i tilskudsgrundlaget.

For realkursus gælder ifølge tekstanmærkning på finansloven samme tilskudsbetingelse for aflønning af ledere og lærere som for de private realskoler; der kan dog ikke ydes tilskud til det særlige „københavner tillæg“.

Efter friskoleloven er det en betingelse for, at friskoler kan opnå tilskud, at ingen lærer ved friskolen, der har mindst 6 ugentlige timer, oppebærer mindre løn end den, der i forhold til hans timetal svarer til begyndelseslønnen i lærerlønningens 3. lønningsklasse — for skoler med ikke over 20 børn og for lærerinder, der kun underviser i de yngste klasser, dog begyndelseslønnen i lærerlønningens 1. lønningsklasse. Der betales ikke tilskud til den del af en lærerlønning, som ligger over den løn, som den pågældende efter sin tjenestevaldelse ville oppebære som overlærer i lærerlønningens 4. lønningsklasse. Til skolelederens lønning udbetales tilskud efter samme regler som til lærerlønninger, men ikke til ledertillæg. Der kan dog til ledere af større friskoler efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse ydes tilskud i forhold til den lønning, som den pågældende ville oppebære som skoleinspektør i lærerlønningens 6. lønningsklasse.

Medens det således for realskolerne er fastsat, at lønnen helt skal svare til folkeskolens lønninger, og at der herudover kan ydes tilskud til det særlige „københavner tillæg“, gælder noget tilsvarende ikke for friskolerne. Disse har imidlertid alligevel haft en vis mulighed for med tilskudsmæssig virkning at yde deres lærere en række af de løndele, som ydes i folkeskolen, udover tjenestemandslønning, f. eks. ledertillæg, betaling for timeomregning, københavner tillæg osv., idet ministeriet i forbindelse med tilskudsadministrationen for lærerne særlig har påset, at der ikke blev ydet tilskud til den enkelte lærerlønning udover maksimumslønnen.

Den relativt frie adgang til med tilskudsmæssig virkning at aflønne friskolelærere inden for et minimum og et maksimum foreslås forladt til fordel for et system med bunden indplacering, således at det er en tilskudsbetingelse, at ledere og lærere lønnes efter de regler, der gælder for aflønning i den offentlige skole, men således at de nærmere bestemmelser fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen.

Inden for folkeskolen gælder samme lønningsregler for lærere i hele folkeskolen — de første 10 årgange, og det er derfor rimeligt, at der også gælder samme lønningsregler for de tilsvarende private skoler, friskoler og realskoler. Da næsten alle private realskoler har tilknyttet hovedskoleafdeling, og da skolernes lærerpersonale sædvanligvis underviser både i hovedskole- og realafdeling, ville det også medføre betydelige administrative vanskeligheder med forskellige lønregler i de to skoleafdelinger.

Man mener derfor, at det bør gøres til en tilskudsbetingelse for friskolerne, at de fremtidig løner deres ledere og lærere med den lønning, som de pågældende ville oppebære i folkeskolen efter reglerne i tjenestemandsløven, indbefattet de tillæg m. v., som er omfattet heraf. Det er den regel, der hidtil har været gældende for realskoler (realkursus) og andre eksamensskoler, og som ved det i folkettingen den 22. januar 1970 fremsatte forslag til lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler også foreslås indført for disse skoler.

Begrundelsen for i sin tid at indføre denne friere, lønmæssige indplacering af lærerne i friskolen gør sig i øvrigt heller ikke længere gældende. Bestemmelsen blev indført ved § 9 i lov nr. 416 af 12. juli 1946 om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler, fordi man ikke ønskede at stille krav om, at der skulle ydes alderstillæg til lærerne ved friskolerne. Man skulle derfor kunne se bort fra kravet herom som en tilskudsbetingelse, idet et sådant krav ville kunne frembyde vanskeligheder for ældre lærere, som måtte søge nye stillinger, såfremt deres ansættelse skulle være afhængig af, at der blev givet dem alderstillæg, som yngre lærere ikke kunne gøre krav på, (jfr. R. T. 1945-46. Till. A. sp. 4910). Som forholdene har udviklet sig med hensyn til aflønning af lærere, må denne begrundelse imidlertid antages at have tabt sin betydning, idet langt størstedelen af lærerne ved friskolerne, efter hvad der er ministeriet bekendt, får alderstillæg på samme måde som i folkeskolen.

Ministeriet har forhandlet med de private skolors organisationer, som er indforstået med, at de private skoler skal give samme aflønning som i folkeskolen, idet organisationerne herved forudsætter, at der kommer til at gælde samme lønningsbestemmelser for undervisning i den private skole som i den offentlige skole i samme kommune, hvilket navnlig vil medføre, at skoler, der er beliggende i kommuner, der udbetaler det særlige københavnerstillæg udover de sædvanlige folkeskolelønninger, kan udbetale tilsvarende lønninger, således at disse fuldt ud indgår i tilskudsgrundlaget.

Specielt med hensyn til det særlige københavnerstillæg bemærkes, at tjenestemandskommissionen af 1965 i første del af sin betænkning (pag. 73, 102 og 236) har henstillet, at denne lønmæssige særdordning afvikles, og at der for tiden foregår forhandlinger i Københavns kommune om bl. a. lærerpersonalets lønninger. Staten yder imidlertid ikke tilskud til dette særlige kommunale tillæg, selv om det skulle blive opretholdt. Man finder det derfor principielt forkert at yde statstilskud til et sådant særligt tillæg til lønnen ved de private skoler i de pågældende kommuner, og der bør følgelig ikke ydes statstilskud til et sådant særligt tillæg til lærerlønningerne i friskolerne. Bestemmelsen herom ved de private realskoler bør derfor samtidig ophæves, også fordi det ville være administrativt særdeles kompliceret at yde tilskud til forskellige lønninger til samme lærer, eftersom han underviser i den private realskoles realafdeling eller i dennes hovedskole.

Selv om det således ønskes fastsat, at en skole ikke må lønne sine lærere med hverken højere eller lavere løn end den, der på grundlag af den foretagne indplacering — med eventuelt personligt tillæg — ville kunne være oppebåret efter reglerne om aflønning af folkeskolens lærere, har man dog ikke ment at kunne afskære de private skoler, der er beliggende i de kommuner, der yder deres folkeskolelærere et særligt kommunalt tillæg fra at yde et tilsvarende tillæg, der dog ikke kan indgå i tilskudsgrundlaget.

Det er som anført hensigten, at lederne af og lærerne ved de private skoler (kursus) skal lønnes i overensstemmelse med de i lov om tjenstemandslønninger m. m. og klassificering af tjenstemandsstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken angivne lønrammer, jfr. herved undervisningsministeriets cirkulære af 16. oktober 1969 om klassificering af tjenstemandsstillinger i folkeskolen. Lederne og lærernes timetal må fastsættes efter tilsvarende regler som for den offentlige skole.

Aflønningen af lærerpersonalet skal omfatte såvel lønninger med alderstillæg som overtimebetaling, vikarbetalning og forskellige andre ydelser som f. eks. jubilæumsgratiale. De særlige forhold på de private skoler (kursus) kan imidlertid medføre, at man ikke umiddelbart kan overføre alle de bestemmelser, der er fastsat om lønninger for lærere i den offentlige skole, til fuldt ud at gælde for lærere ved de private skoler (kursus), og det foreslås derfor, at undervisningsministeren bemyndiges til efter forhandling med ministeren for statens lønnings- og pensionsforhold at fastsætte de nærmere bestemmelser herom.

Efter friskoleloven kan undervisningsministeren efter forhandling med ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen fastsætte de nærmere regler for beregning af lærerlønstilskuddet til katolske friskoler, hvor undervisningen helt eller delvis besørges af ordensmedlemmer; for de private realskoler gælder denne bemyndigelse kun, såfremt lærerne ikke oppebærer løn som folkeskolens lærere. Bestemmelsen har ingen praktisk betydning, da vistnok alle ordensmedlemmer oppebærer sådan løn. Skulle det imidlertid for disse eller andre trosamfunds skoler blive aktuelt, at lærerne ikke oppebærer løn, må undervisningsministeren efter forhandling med lønningsministeren ligesom nu kunne fastsætte de nærmere regler for beregningen af løntilskuddet.

De nuværende regler om vederlæggelse af inspektion på kostrealskoler beror på administrativ fastsættelse og er nærmere udformet, således at der for hver påbegyndt 20 kostelever beregnes 3 daglige inspektionstimer, der hver omregnes til to tredjedele undervisningstime og indgår i de pågældende læreres pligtige timetal. De regler, der fremtidig skal gælde, herunder eventuelt også for kostafdelinger ved friskolerne, skal ligesom lønbestemmelserne i det hele fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med ministeren for statens lønnings- og pensionsvæsen.

Man er opmærksom på, at overgangen til de nye lønregler med fast indplacering og uden tilskud til det særlige „københavnerstillæg“ vil kunne medføre, at nogle ledere og lærere ville gå ned i løn, uanset overgangen til de ved tjenstemandsreformen indførte nye lønrammer. Det er derfor hensigten, at skolerne skal have adgang til med tilskudsberettigende virkning som personligt tillæg at kunne yde denne difference til de pågældende lærere, indtil de gennem lønstigninger får dækning for forskellen.

Indplaceringen vil i øvrigt ske efter tilsvarende regler som dem, der er fastsat for folkeskolens

lærere. Hovedreglen vil herefter være den samme som fastsat i § 33 i lov om tjenestemandslønninger i staten, folkeskolen og folkekirken. I nogle tilfælde vil denne regel dog kunne medføre, at en lærer opnår en for gunstig stilling, fordi han i kraft af det særlige lønningssystem vil kunne have en bedre anciennitet, end han ville have i folkeskolen. Ministeriet må derfor tage forbehold med hensyn til anvendelsen af denne regel i alle tilfælde, således at der i givet fald kan blive tale om enten at lade en lærer forblive på sit løntrin i så lang tid, som — hvis de almindelige anciennitetsregler havde været anvendt — skulle være hengået, inden han havde nået næste løntrin, eller at lade skolen som personligt tillæg uden tilskudsberettigende virkning betale forskellen.

Specielt for så vidt angår ledere af private realskoler bemærkes, at disse uanset skolens størrelse efter de hidtidige regler lønnes som skoleinspektør. Der vil derfor blive tale om en overgangsordning for ledere af skoler, der ikke er store nok til efter de nye regler at kunne normeres med skoleinspektører, således at de nuværende ledere af sådanne skoler indtil deres afsked fortsat oppebærer løn som skoleinspektør. Derefter kan lønnen for de pågældende stillinger ikke være højere end ved en skole, der ledes af en førstelærer, og lederen vil få tillagt samme tillæg som en førstelærer for en tilsvarende skole i folkeskolen.

Til nr. 3. Betingelsen svarer til de nugældende regler. Vedkommende pensionskasse er enten Efterlønskassen eller Pensionskassen af 1925 for de private eksamensskoler.

Til nr. 4. Kravet om, at skolerne skal underkaste sig det foreskrevne tilsyn og følge de krav, dette stiller, er for så vidt en selvfølge, men man har dog anset det for rigtigst udtrykkeligt at nævne det som en tilskudsbetingelse.

Til nr. 5. Man anser det for hensigtsmæssigt med udtrykkelig lovhjemmel for i givet fald at kunne fratage en privat skole tilskuddet, såfremt dens skolepenge må skønnes urimeligt høje. Det vil ikke på forhånd være muligt nøjere at angive, hvor høje skolepenge skal være for at kunne betegnes som urimeligt høje. I betragtning af, at skolerne efter loven om statsstøtte til visse private skoler selv skal bære i hvert fald 15 pct. af udgifterne ved skoledriften, vil bestemmelsen næppe blive af større praktisk betydning. Skulle spørgsmålet imidlertid opstå, agter man at forhandle med vedkommende skoleforening, før afgørelse om eventuel nægtelse af tilskud træffes.

Til stk. 2. I henhold til § 3, stk. 2, i lov om statsstøtte til visse skoler skal tilskudsgrundlaget med

de begrænsninger, der fastsættes af undervisningsministeren, omfatte bl. a. renter af lån med pant i skolens faste ejendomme.

Ifølge bemærkningerne til denne bestemmelse i forslaget til støtteloven agtes der ved administrationen heraf, for så vidt angår lån optaget efter 1. oktober 1968, fastsæt følgende begrænsninger for lånerenternes fasttagelse i tilskudsgrundlaget:

1) Vedkommende lån må kun være sikret ved pant i fast ejendom.

2) Kun renter af lån inden for 5/6 af skolens godkendte værdi medtages.

3) Kun renter af såkaldte offentlige lån medtages. For selvejende institutioner medtages dog tillige forrentning af sælgerprioriteter oprettet i forbindelse med en skoles overgang til selveje.

Kun renter af lån, der er optaget i investeringsøjemed, medtages.

Herudover finder ministeriet det imidlertid påkrævet at kunne stille som betingelse for lånerenternes optagelse i tilskudsgrundlaget, at det pågældende investeringsarbejde findes rimeligt både i henseende til beskaffenhed og bekostning, og at der inden for ministeriets budget kan afses midler til afholdelse af de pågældende rentetilskud.

For at kunne påse, at disse forudsætninger er til stede, vil det være nødvendigt, at der tilvejebringes hjemmel for undervisningsministeren til at godkende de enkelte lån med virkning for tilskudsgrundlaget.

Med hensyn til udgifter til leje af lokaler — der jo i praksis set fra skolens synspunkt vil kunne træde i stedet for renteudgifter ved tilvejebringelse af egne lokaler — er der allerede i støttelovens § 3, stk. 2, hjemmel for en forudgående godkendelse. Som vilkår for denne godkendelse vil tilsvarende forudsætninger kunne kræves opfyldt som med hensyn til investeringslån.

Tilsvarende bestemmelse er foreslået i lovforslaget om ændring af lov om fritidsundervisning m. v., lov om gymnasieskoler og lov om højere forberedelseseksamen og i forslaget til lov om folkehøjskoler, landbrugsskoler, husholdningsskoler og efterskoler.

Til stk. 3. Det anses for rimeligt af hensyn til skolerne at have mulighed for, at der kan foretages en nedsættelse af statens tilskud, såfremt en enkelt skoleafdeling ikke opfylder kravene til elevtallene, f. eks. i børnehaveklassen, idet konsekvensen ellers ville være, at skolen skulle miste hele sit tilskud.

F. t. l. om friskoler og private realskoler m. v.

Til stk. 4. Statens tilskud til vikarudgifter til de private realskoler udbetales gennem en vikarkasse, hvis vedtægter er godkendt af undervisningsministeren. Denne ordning, der ønskes af nogle af skoleformerne, indebærer visse administrative fordele, og man foreslår den derfor opretholdt, uden at der dog som hidtil for de private realskoler vedkommende skal være tale om en tilskudsbetingselse.

*Til kapitel 4. Hjemmeundervisning.**Til §§ 13-14.*

Bestemmelserne om hjemmeundervisning er i princippet uforandrede fra den ordning, der er fastsat i friskolelovens kap. 5, men bestemmelserne er ajourført under hensyn til bestemmelserne i folkeskolelovens §§ 44 og 45.

Til kapitel 5. Efterlønskassen.

Efter friskolelovens § 10, som omhandler Efterlønskassen for lærere i friskolen og efterskolen, skal denne pensionskasse bl. a. kunne udrede pensioner til lærere ved tilsvarende skoler på Færøerne. Bestemmelsen om pensionskassen er i forslaget formuleret på samme måde, som tilfældet i de senere år har været i love, der indeholder bestemmelser om pensionskasser for private skoler, og der er ikke hermed tilsigtet nogen ændring. Efterlønskassen vil således fortsat kunne optage lærere ved tilsvarende skoler på Færøerne som medlemmer.

*Til kapitel 6. Ikrafttrædelsesbestemmelser m. v.**Til § 16.*

En række mindre friskoler vil på det tidspunkt, hvor loven får virkning, ikke kunne opfylde de krav til elevtal, som foreslås, og man har fundet det rimeligt, at disse skoler opnår ret til fortsat at kunne modtage statstilskud, såfremt de kan opfylde betingelserne om elevtal efter de nugældende regler i friskoleloven.

Desuden har man fundet det rimeligt, at undervisningsministeren bemyndiges til i en overgangsperiode — indtil 31. juli 1975 — at fravige kravet om, at der i 1.-7. årgang skal være mindst 10 elever i gennemsnit pr. klasse, idet nogle skoler ellers vil kunne blive nødsaget til straks fra det tidspunkt hvor loven får virkning, at foretage pædagogisk mindre heldige sammenlægninger af klasser.

Til § 18.

Friskoleloven og loven om statstilskud til de private realskoler gælder ikke for Færøerne. Ved anmærkning på de årlige finanslove har der dog siden finansåret 1952-53 været ydet tilskud til skoler på Færøerne, der svarer til friskoler efter omtrent samme regler som i friskoleloven (finansudvalgets aktstykke nr. 650 for finansåret 1951-52). Der findes for tiden kun én skole, der svarer til friskolerne, og der er ingen private realskoler på Færøerne. Det er hensigten efter forhandling med det færøske hjemmestyre at overføre de nu foreslåede tilskudsbestemmelser med de nødvendige ændringer til også at gælde for Færøerne.

Der findes ikke for tiden private skoler i Grønland.

Bilag 1.

Lov om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler.¹⁾

Friskolens skoleform.

§ 1. Friskoler er private skoler, der underviser deres elever gennem hele den undervisningspligtige alder og giver en undervisning, der står mål med, hvad der almindeligt kræves i folkeskolen, men som ikke forbereder til nogen statskontrolleret eksamen eller er øvelsesskole ved seminarier.

Stk. 2. Undervisningsministeren afgør efter samråd med en af Dansk Friskoleforening udpeget repræsentant, hvorvidt en skole, der kun fører en del af sine elever frem gennem hele den undervisningspligtige alder, kan anerkendes som friskole.

Stk. 3. En friskole, kan i henhold til en af undervisningsministeren godkendt overenskomst henvise sine elever til undervisning i en anden friskole i det 7. skoleår.

II. Tilsynet.

§ 2. Oprettelsen af en friskole skal anmeldes for skolekommissionen i den pågældende kommune — i København for skoledirektionen — med angivelse af, hvem der skal være leder af skolen, og hvilke lokaler der skal benyttes.

Stk. 2. Det påhviler skolens leder ved hvert skoleårs begyndelse at tilstille skolekommissionen — i København skoledirektionen — en fortegnelse over alle børn i skolen.

Stk. 3. Der skal årligt til undervisningsministeren indgives indberetning om skolens forhold, hvorved det godtgøres, at den underviser sine elever gennem hele den undervisningspligtige alder, og at dens undervisning står mål med, hvad der almindeligt kræves i folkeskolen. Endvidere skal der indsendes de statistiske oplysninger, der måtte blive forlangt.

§ 3. Friskolen står under tilsyn af skolekommissionen — i København skoledirektionen — der kan beskikke et af dens medlemmer, i København skoledirektøren eller en af viceskoledirektørerne, til på kommissionens (skoledirektionens) vegne at udøve dette tilsyn.

Stk. 2. Skolekommissionens (skoledirektionens) tilsyn bortfalder dog, hvis friskolen vælger en stedlig tilsynsførende til at føre det skolekommissionen (skoledirektionen) påhvilede tilsyn.

En sådan tilsynsførende kan vælges på betingelse af, at skolen

enten ejes og drives af en skolekreds,

eller er en selvejende institution, på hvis styrelse den til skolen knyttede skolekreds har indflydelse,

eller, hvis den ejes af en enkelt eller enkelte personer, at den til skolen knyttede forældrekræds, der skal omfatte mindst halvdelen af de skolesøgende børns forældre, har indflydelse på ledelsen af skolen og valget af den tilsynsførende.

Stk. 3. Undervisningsministeren afgør, hvorvidt en skole opfylder betingelserne efter stk. 2 for at vælge egen tilsynsførende.

Stk. 4. Den tilsynsførende skal godkendes af undervisningsministeren efter forud indhentet udtalelse fra skoledirektionen.

§ 4. Det offentlige tilsyn med friskoler omfatter, hvad enten det udøves af skolekommissionen eller af en valgt tilsynsførende, alene

- a) børnenes standpunkt i dansk — skriftlig og mundtlig — skrivning og regning,
- b) skoleforsømmelserne og
- c) skolens sundhedsforhold.

¹⁾ Loven — nr. 416 af 12. juli 1948 — er ændret ved lov nr. 31 af 18. februar 1954 og lov nr. 150 af 13. maj 1959, lov nr. 203 af 18. maj 1960, lov nr. 76 af 13. marts 1963 og lov nr. 341 af 18. juni 1969, og har nu det her anførte indhold.

Stk. 2. Skønnes det, at børnene ikke i dansk, skrivning eller regning står mål med hvad børn sædvanligt når i folkeskolen, skal dette meddeles skolens styrelse; viser det sig derefter, efter et års forløb, at undervisningen stadig er mangelfuld, indberettes sagen til skoledirektionen — i købstæderne og København til undervisningsministeren — der efter at have ladet skolens undervisning prøve afgør, om børnene skal indskrives i den offentlige skole eller i en anden friskole.

Stk. 3. Det påhviler skolens leder og lærerne at føre forsømmelseslister over børnene, og disse skal forelægges den tilsynsførende, når det ønskes. Viser det sig, at forsømmelserne giver grund til påtale, kan den tilsynsførende indkalde de forsømmende børns forældre til et møde, hvor de skal afgive forklaring om grunden til forsømmelserne; i dette møde deltager skolens styrelse samt skolens leder.

Stk. 4. Tilsynet med skolens sundhedstilstand skal foretages efter de i kommunens sundhedsvedtægt gældende forskrifter og omfatter lokalernes rumfang og belysning i forhold til det børnetal, der anbringes i hvert lokale, renholdelsen og toiletforholdene. Findes disse forhold ikke tilfredsstillende, afgiver den tilsynsførende indberetning til styrelsen og er manglerne ikke rettede inden $\frac{1}{2}$ års forløb, anmeldes sagen til den pågældende embedslæge.

§ 5. Tilsynet med friskolens virksomhed i øvrigt og ansvaret for, at der i alle folkeskolens fag gives en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligt kræves i folkeskolen, påhviler skolens skolekreds, der selv træffer beslutning om, på hvilken måde tilsynet hermed skal udøves.

III. Statstilskud.

§ 6. Det er en betingelse for, at en friskole kan oppebære statstilskud,

at den i de sidste tre kalenderår — eller, for så vidt den ikke har været i virksomhed i tre kalenderår, da i tiden siden dens oprettelse — i gennemsnit har været søgt af mindst 15 elever. En skoles børnetal beregnes efter gennemsnitstallet af undervisningspligtige børn, som den 15. i hver måned er optaget i skolen,

at den ikke har større børnetal til undervisning for en enkelt lærer end det for den offentlige folkeskole fastsatte,

at den underkaster sig det tilsyn, som er angivet i afsnit II, og imødekommer de krav, der stilles fra tilsynets side.

Stk. 2. Når en skole, der drives af en selvejende institution eller af en forældre-kreds, har oppebåret tilskud gennem en længere årrække, vil der fortsat kunne ydes den tilskud, når blot det gennemsnitlige elevtal er 10.

Stk. 3. Såfremt en af de i stk. 2 omhandlede skoler mister sin tilskudsret og standser sin virksomhed, må skolen for på ny at opnå statstilskud opfylde betingelserne efter stk. 1. Fortsætter skolen sin virksomhed uden nogen standsning, indtræder tilskudsretten igen med opnåelsen af et årligt elevgennemsnit af 10 elever.

Stk. 4. Ved beregningen af elevtallet henregnes elever, der efter overenskomst i henhold til § 1, stk. 3, i det 7. skoleår er henvist til undervisning i en anden friskole, fortsat til den skole, hvor de hidtil har modtaget undervisning.

Stk. 5. (Ophævet).

Stk. 6. Oprettes der realafdeling ved en friskole, kan der efter undervisningsministerens bestemmelse ydes tilskud hertil efter reglerne i denne lov i de 3 år, realafdelingen er under opbygning.

Stk. 7. Undervisningsministeren er bemyndiget til at godkende, at der i tilknytning til friskoler, som en forsøgsordning oprettes særlige klasser for børn under den undervisningspligtige alder.

§ 7. Det er en betingelse for at udbetale tilskud, at ingen lærer ved friskolen, der har mindst 6 ugentlige timer, oppebærer mindre løn end den, der i forhold til hans ugentlige timetal svarer til begyndelseslønnen i lærerlønningslovens 3. lønningsklasse — for skoler med ikke over 20 børn og for lærerinder, der kun underviser i de yngste klasser, begyndelseslønnen i lærerlønningslovens 1. lønningsklasse. Der betales ikke tilskud til den del af en lærerlønnings, der ligger over den lønning, som den pågældende efter sin tjenestealder ville oppebære som overlærer i lærerlønningslovens 4. lønningsklasse.

Stk. 2. Til lederens lønning udbetales tilskud efter samme regler som til lærerløn-

ninger, dog at der til ledere af større friskoler efter undervisningsministerens nærmere bestemmelse kan ydes tilskud i forhold til den lønning, som den pågældende efter sin tjenestealder ville oppebære som skoleinspektør i lærerlønningslovens 6. lønningsklasse. Undervisningsministeren fastsætter, hvor stort et ugentligt timetal lederen af en friskole selv skal besørge for at få fuldt løntilskud.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere regler for betaling af løntilskud til katolske skoler, hvori undervisning helt eller delvis besørges af ordensmedlemmer.

§ 8. (Ophævet).

§ 9. For nyoprettede skoler beregnes tilskuddet fra det tidspunkt, de opfylder betingelserne efter § 6, og udbetales i det følgende finansår, såfremt skolen senest fra det løbende skoleårs sommerferie opfylder betingelserne for tilskud. For skoler, der er oprettet senere, finder udbetalingen først sted i det næst følgende finansår.

IV. Pensionsordningen.

§ 10. Efterlønskassen for lærere i friskolen og efterskolen udreder pension til ledere af lærere ved

- 1) de i denne lov omhandlede skoler og tilsvarende skoler på Færøerne,
- 2) de i lov om ungdomsskoler og aftenskoler m. v. omhandlede efterskoler,
- 3) de i samme lov omhandlede ungdomskostskoler,
- 4) statsanerkendte eksamenskursus, knyttet til en friskole eller en efterskole.

Stk. 2. Endvidere udreder kassen enkepension og børnepension til efterladte efter de i stk. 1 nævnte ledere og lærere.

Stk. 3. De nærmere regler om optagelse af medlemmer, beregning af medlemsbidrag, fastsættelse af lønningsindtægter, pensionsberegning og -udbetaling m. v. fastsættes i en vedtægt for efterlønskassen, der skal stadfæstes af undervisningsministeren og finansministeren. Efterlønskassen oppebærer tilskud fra statskassen efter nærmere i vedtægten fastsatte bestemmelser.

Stk. 4. Statstilskud til de i stk. 1 nævnte skoler og kursus er betinget af, at de ved skolen eller kursus ansatte personer, der

ifølge efterlønskassens vedtægter kan optages i efterlønskassen, er indmeldt i denne eller over for undervisningsministeren har godtgjort, at der på anden måde er sikret dem en passende pension.

§ 11. Den af efterlønskassen ydede pension beregnes efter de i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd fastsatte retningslinjer. Pensionen kan ikke beregnes i forhold til en højere løn end den i lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere fastsatte lønning for skoleinspektører (lovens 6. lønningsklasse).

Stk. 2. For medlemmer, hvis pensionsret er blevet aktuel inden 1. april 1958, beregnes pensionen efter de hidtil gældende regler. Adgang til pension efter disse regler kan endvidere indrømmes efter overgangsregler svarende til de i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd fastsatte.

Stk. 3. Formedlemmer, der var indtrådt i efterlønskassen inden 1. april 1947 og på dette tidspunkt var fyldt 30 år, fastsættes der i vedtægten nærmere bestemmelser om reduktion af pensionen.

V. Hjemmeundervisning.

§ 12. Forinden hjemmeundervisning for undervisningspligtige børn påbegyndes, skal forældre eller den for opfyldelse af undervisningspligten ansvarlige i overensstemmelse med bestemmelsen i lov om folkeskolen nr. 160 af 18. maj 1937, § 45, stk. 2, indgive skriftlig anmeldelse herom til skolekommissionen — i København skoledirektionen.

Stk. 2. Denne meddelelse skal indeholde oplysning om, hvilke børn der skal deltage i undervisningen, børnenes alder — fødselsdagen angives — i hvilket hjem undervisningen skal foregå, og hvem der skal forestå undervisningen.

§ 13. Skolekommissionen — i København skoledirektionen — fører tilsyn med de hjemmeunderviste børns undervisning. Skolekommissionen — i København skoledirektionen — eller et af dens medlemmer, der udpeges dertil, har ret til i hjemmet årligt at lade afholde en prøve i dansk — skriftlig og mundtlig — skrivning og reg-

ning til konstatering af, om undervisningen står mål med, hvad der almindeligt kræves i folkeskolen. Den, der har undervist børnene, skal lede prøven efter aftale med skolekommissionen (skoledirektionen).

Skønnes undervisningen ikke forsvarlig, meddeles det i hjemmet, at der vil blive afholdt en ny prøve efter 3 måneders forløb, og at børnene, hvis undervisningen stadig er mangelfuld, vil blive henvist til undervisning i en skole.

Når skoledirektionen — i købstæderne kommunalbestyrelsen — skønner, at undervisningen er forsvarlig, kan den fritage hjemmeunderviste børn for dette tilsyn.

§ 14. (Ophævet).

§ 15. (Ophævet).

§ 16. (Ophævet).

§ 17. (Ophævet).

§ 18. Statstilskud efter nærværende lov, der ikke gælder for Færøerne, jfr. dog § 10, udbetales første gang for kalenderåret 1952.

Stk. 2. Med nærværende lovs ikrafttræden ophæves:

- 1) lov nr. 675 af 22. december 1919 om tilskud af statskassen til Københavns kommunale skolevæsen samt til private ikke-eksamensberettigede skoler på landet § 2,
- 2) lov nr. 211 af 20. maj 1933 om folkeskolens styrelse og tilsyn og tilsynet med private skoler §§ 43-45,
- 3) lov nr. 211 af 31. marts 1938 om efterlønskassen for lærerne i friskolerne, og efterskolerne.

Bilag 2.

Lov om statstilskud til private realskoler¹⁾.

§ 1. Private realskoler oppebærer statstilskud, såfremt:

a) Skolen har eksamensret til realeksamen og i henhold hertil har afholdt denne eksamen mindst én gang i de sidst forløbne 2 år.

b) Elevtallet i realklasserne i hvert af de foregående 3 år har været i gennemsnit mindst 10 pr. klasse, dog at undervisningsministeren i særlige tilfælde kan tiltræde mindre afvigelser fra denne regel.

c) Skolen månedlig udbetaler løn til sine lærere efter de for folkeskolens lærerpersonale til enhver tid gældende lønsatser, jfr. dog stk. 2. De for købstadskolen gældende lønninger vil være at anvende ved skoler i købstæder, ved skoler i landkommuner, hvor sådanne lønninger er indført for folkeskolen, samt ved andre landskoler, for så vidt disse ønsker at indføre de for købstadskolen gældende lønninger. Ved de øvrige landskoler anvendes de for landsbyskolen gældende lønninger.

d) Skolens lærere og bestyrer er medlemmer af vedkommende pensionskasse, for så vidt de opfylder betingelserne herfor og der til denne ved skolens foranstaltning indbetales bidrag for bestyrer og lærere.

e) Skolen gennem medlemskab af en vikarkasse, hvis vedtægter er godkendt af undervisningsministeren, sikrer lærere og bestyrer fri vikar i samme omfang som den offentlige skoles lærere.

Stk. 2. Skoler i København, Frederiksberg og Gentofte samt skoler i kommuner, som på deres skoleplaner med ministeriets tilladelse anvender de for Københavns kommunale skolevæsen gældende lønsatser, kan uanset bestemmelsen i stk. 1, litra c, oppebære statstilskud, selv om skolen følger de for Københavns kommunale skolevæsen gældende lønsatser.

§ 2. Til de i § 1, stk. 2 nævnte skoler, som udbetaler løn til deres lærere efter de

for Københavns kommunale skolevæsen gældende lønsatser, anvendes disse satser som tilskudsgrundlag.

Stk. 2. Tilskud til bestyrerløn ydes i forhold til lønning som skoleinspektør.

§ 3. Det pligtige timetal for lærerne svarer til det for folkeskolens (Københavns kommunes) lærerpersonale til enhver tid gældende. I timetallet indgår kostskoleinspektion efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler.

Stk. 2. Det pligtige timetal for bestyrere fastsættes af undervisningsministeren, svarende til det for skoleinspektører gældende pligtige timetal. For lavere timetal nedsættes statens tilskud tilsvarende.

§ 4. Til private realskoler, hvori undervisningen helt eller delvis besørges af ordensmedlemmer, der ikke oppebærer løn som folkeskolens (Københavns kommunes) lærere, fastsætter undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren de nærmere regler for beregningen af løntilskuddet, såfremt skolen i øvrigt opfylder tilskudsbetingelserne.

§ 5. (Ophævet).

§ 6. (Ophævet).

§ 7. (Ophævet).

§ 8. (Ophævet).

§ 9. (Ophævet).

§ 10. Undervisningsministeren bemyndiges til at fastsætte de nærmere regler til gennemførelse af denne lov.

§ 11. Nærværende lov gælder ikke for Færøerne og Grønland. Ved kgl. anordning kan loven bringes til anvendelse på Færø-

¹⁾ Loven - nr. 202 af 16. juni 1962 - er ændret ved lov nr. 342 af 18. juni 1969 og har nu det her anførte indhold.

erne med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

§ 12. Bestemmelserne i denne lov træder i stedet for lov nr. 187 af 5. juni 1959 om statstilskud til private eksamensberettigede realskoler uden for København, Frederiksberg og Gentofte samt for de private skoler i København, Frederiksberg og Gentofte i stedet for lov nr. 188 af 5. juni 1959 om statstilskud til private gymnasieskoler og om statstilskud til private realskoler i Kø-

benhavn, Frederiksberg og Gentofte. Loven får, for så vidt angår realskolerne i København, Frederiksberg og Gentofte, virkning fra 1. april 1960, i øvrigt fra 1. april 1962.

Stk. 2. De efter lovene nr. 187 og 188 af 5. juni 1959 tilskudsberettigede mellemskoleklasser og realklasser ved en privat realskole er tilskudsberettigede som realklasser, indtil de afløses af realklasser efter lov nr. 163 af 7. juni 1958 om ændringer af lov om folkeskolen.

[Faded and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faded and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Bilag 3.

Undervisningsministeriets cirkulære af 25. marts 1964.

Cirkulære om realeksamen ved statsanerkendte kursus.

I tilslutning til bekendtgørelse nr. 27 af 4. februar 1963 om realeksamen ved statsanerkendte kursus samt for privatister fastsættes herved følgende nærmere regler for statsanerkendelse af kursus m. v.

§ 1. Kursus, der forbereder til realeksamen kan være 1-, 2- eller 3-årige.

Anerkendelse af kursus tilstås for indtil 3 år ad gangen af direktoratet for folkeskolen og seminarierne på følgende vilkår:

at kursus undervisningsplan godkendes af direktoratet for folkeskolen og seminarierne,

at kursus har tilfredsstillende lokaler, samlinger og undervisningsmateriel,

at lederen og lærerne har en fyldestgørende uddannelse og undervisningsdygtighed og for lederens vedkommende tillige en tilstrækkelig lang undervisningspraksis, og

at kursus viser tilstrækkeligt ansvar med hensyn til optagelse, undervisning og indstilling af elever.

Kursus, der ønsker at opnå anerkendelse, må straks, når undervisningen af det første hold, ved hvis dimission anerkendelse ønskes opnået, er begyndt, indsende meddelelse herom til direktoratet for folkeskolen og seminarierne ledsaget af undervisningsplan og fortegnelse over lærerne med opgivelse af disses uddannelse.

Anerkendelse vil som regel først kunne forventes tilstået, efter at vedkommende kursus har indstillet mindst eet hold dimitterende til eksamen med et tilfredsstillende resultat.

Undervisningsdirektøren for folkeskolen og seminarierne og dennes medhjælpere er berettiget til at inspicere undervisningen på statsanerkendte kursus eller kursus, der søger statsanerkendelse, ligesom sådanne

kursus er forpligtigede til at give ham de oplysninger vedrørende undervisningen og andre forhold, som måtte ønskes.

Anerkendte kursus skal til direktoratet for folkeskolen og seminarierne indsende fag- og timefordelingsplan samt lærerfortegnelse til godkendelse ved begyndelsen af hvert kursusår.

§ 2. Ved anerkendte kursus må den ugentlige undervisningstid til samtlige fag og øvelser som regel ikke oversige 34 undervisningstimer a 50 minutter eller et dertil svarende antal lektioner af kortere varighed.

Ved 1-årige kursus vil der dog kunne gives tilladelse til et ugentligt undervisningstimetal på 36 timer.

Mellem undervisningstimerne skal der gives frikvarter.

Det ugentlige undervisningstal for eksamensfag må for dagkursus ikke være under 30 timer og for aftenkursus — efter kl. 18,00 — ikke under 25 timer.

§ 3. Den i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 4. februar 1963 § 4, stk. 1 omhandlede optagelsesprøve skal afholdes inden udgangen af oktober måned efter nærmere af direktoratet for folkeskolen og seminarierne fastsatte retningslinier.

Kun de på kursus efter afholdelsen af optagelsesprøven optagne elever kan medregnes i elevtallet.

§ 4. Indstilling til eksamen foretages af kursus leder. Det er en betingelse for at kunne indstilles, at eleven regelmæssigt har fulgt undervisningen på kursus. Det påhviler kursus at føre forsømmelseslister, og at påse, at forsømmelser begrænses til de strengt nødvendige. Såfremt en elev har

Bilag til f. t. l. om friskoler og private realskoler m. v.

forsømt mere end 25 dage i et kursusår, vil den pågældende, selvom forsømmelserne efter kursus skøn har været strengt nødvendige, ikke kunne indstilles til eksamen uden særlig tilladelse hertil fra undervisningsdirektøren for folkeskolen og seminarierne. Ansøgning herom må indsendes senest den 5. april ledsaget af oplysning om, forsømmelsernes omfang og grundene hertil.

§ 5. Med hensyn til eksamens omfang og eksamensterminer, indstilling og anmeldelse til eksamen m. v., tilvejebringelse af de skriftlige opgaver, skriftlig eksamen, mundtlig eksamen, karaktergivning m. v. og eksamensbeviser, vidnesbyrd og indberetning gælder bekendtgørelse af 28. juni 1961 om eksamensordningen og karaktergivningen ved realeksamen og oprykningsprøverne i realafdelingen med senere ændringer med følgende afvigelser:

1. Optagelse på kursus af elever, disses opflytning til højere klasser og indstilling til realeksamen finder sted af kursuslederen efter forudgående forhandling på et lærermøde.

2. Oprykningsprøven mellem 2. og 3. realklasse afholdes kun ved 3-årige kursus. Ved 1- og 2-årige kursus afholdes der i forbindelse med realeksamen prøve i diktat og regning og matematik efter nærmere af direktoratet for folkeskolen og seminarierne fastsatte retningslinier.

3. Ved 1-årige kursus foretages censuren såvel i de skriftlige som de mundtlige fag af de beskikkede censorer indenfor eksamen-skommissionen.

4. Ved de mundtlige prøver har censor, såfremt han finder eksaminationen utilfredsstillende, ret til på et passende tidspunkt at afbryde denne og efter tilkaldelse af kursus leder at overtage og fortsætte eksaminationen i dennes overværelse.

§ 5. Til anerkendte kursus kan der ydes et tilskud på 85 pct. af de udbetalte lærerlønninger på betingelse af:

1. At elevtallet udgør mindst 10 elever pr. klasse.
2. At kursus månedlig udbetaler løn til sine lærere efter de for folkeskolens lærerpersonale til enhver tid gældende lønsatser.
3. At kursus lærere og leder er medlemmer af vedkommende pensionskasse for så vidt de opfylder betingelsen herfor, og at der til denne ved kursus foranstaltning indbetales bidrag for leder og lærere.
4. At der gennem medlemsskab af en vikarkasse, hvis vedtægter er godkendt af undervisningsministeriet sikres kursus lærere og leder fri vikar i samme omfang som folkeskolens fastansatte lærere.

Undervisningsministeriet,

Direktoratet for folkeskolen og seminarierne, den 25. marts 1964.

N. C. Horsfeldt-Poulsen.
kst.

/ P. Boelskov.

Lov om private tysksprogede skoler, tysksproget hjemmeundervisning m. m. i de sønderjydske landsdele.¹⁾

§ 1. Privatskoler med tysk undervisningssprog kan vedblive at bestå, og nye privatskoler kan oprettes.

Stk. 2. Sådanne skoler skal give tilfredsstillende undervisning i dansk sprog — skriftlig og mundtlig — samt i dansk samfundslære, historie og geografi.

§ 2. Forældre kan i henhold til lov om folkeskolen nr. 160 af 18. maj 1937 § 45, stk. 2, erklære, at de ved hjemmeundervisning selv vil sørge for deres børns undervisning med tysk undervisningssprog.

§ 3. Private tysksprogede skoler og tysksproget hjemmeundervisning står efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler under tilsyn af skoledirektionen, der kan udøve sit tilsyn gennem amtskolekonsulenten eller en af skoledirektionen antaget og af undervisningsministeren godkendt medhjælper.

§ 4. Tysksprogede privatskoler oppebærer tilskud og har ret til statslån under forudsætning af, at de underkaster sig det i nærværende lovs § 3 omhandlede tilsyn og imødekommer de krav, der stilles fra tilsynets side.

§ 5. Såfremt begæring derom fremsættes af forældre til mindst 10 børn i de ældre klasser, kan der i disse, såvel i de købstadordnede skoler som i de landsbyordnede skoler, i eller udenfor timeplanen etableres undervisning i tysk. Denne undervisning kan samles ved een af kommunens skoler for alle indtegnede elever.

§ 6. Undervisningsministeren fastsætter de nærmere bestemmelser til gennemførelse af nærværende lov og træffer efter forhandling med de lokale skolemyndigheder de overgangsregler, som nyordningen måtte nødvendiggøre.

Bilag 4.

¹⁾ Loven, nr. 412 af 12. juli 1946 er ændret ved lov nr. 200 af 12. april 1949, lov nr. 214 af 7. juni 1952, lov nr. 165 af 24. maj 1955 og lov nr. 343 af 18. juni 1969 og har nu det her anførte indhold.